

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE

JULIANE KOKOTT,
predstavljeni 28. oktobra 2004¹

I – Uvod

1. V obravnavanem primeru se presoja italijanska pravna ureditev, po kateri občine pobirajo občinske dajatve na oglaševanje, določajo posebna pravila oglaševanja na območju občin (med drugim tudi pravila o številu in legi razpoložljivih površin, namenjenih oglaševanju) in po kateri imajo občine organizirano tudi svojo občinsko službo za plakatiranje. Bistvo očitka je v tem, da občine opravljajo gospodarsko dejavnost na trgu, na katerem obenem same določajo pravila delovanja.

2. V tej zvezi se Guidice di pace di Genova-Voltri (v nadaljevanju: predložitveno sodišče) na Sodišče obrača z zahtevo po razlagi konkurenčnopравnih pravil Pogodbe (členi 82 ES, 86 ES, 87 ES in 88 ES) in svobode opravljanja storitev (člen 49 ES). S predhodnimi vprašanji se predložitveno sodišče

obrača na Sodišče že drugič, po tem ko je leto s sklepom z dne 8. oktober 2002 prvi predlog za sprejetje predhodne odločbe v isti zadevi zavrglo kot očitno nedopusten.²

II – Pravni okvir

A – *Pravo Skupnosti*

3. Pravno podlaga v obravnavanem primeru so členi 49 ES, 50 ES, 82 ES, 86 ES, 87 ES in 88 ES.

B – *Nacionalno pravo*

Uvod

4. Iz stališč, podanih pred Sodiščem, izhaja, da se v italijanskih občinah z oglaševalskimi

1 – Jezik izvornika: nemščina.

2 – Sklep z dne 8. oktobra 2002 v zadevi *Viacom I* (C-190/02, Recueil, str. I-8289).

sporočili, na primer s plakati, oglašuje praviloma na tri različne načine. Zasebniki lahko svoja oglaševalska sporočila nameščajo na zasebne objekte ali pa v ta namen uporabijo javne površine (na primer ceste ali zidove javnih zgradb). Oglaševalska sporočila pa se lahko nameščajo tudi na občinskih objektih, na primer na zidovih, namenjenih plakatiranju, ki jih daje na razpolago občina; v tem primeru lahko plakate namešča zadevni zasebnik sam ali pa občinska služba (v nadaljevanju: občinska služba za plakatiranje).

5. V vseh navedenih primerih nastopi obveznost plačila *občinskega davka na oglaševanje*, ki je pri uporabi storitev občinske službe za plakatiranje vključen že v *takso*, ki je nadomestilo za uporabo navedene storitve.

Posamezne nacionalne določbe

6. V okviru italijanskega nacionalnega prava je treba opozoriti na decreto legislativo št. 446 z dne 15. decembra 1997³ (v nadaljevanju: decreto legislativo št. 446/97),

3 — GURI št. 298 z dne 23. decembra 1997.

ki v členu 52 omejuje upravičenje provinc in občin, da z odloki uvajajo lokalne dajatve.

7. Področje javnega oglaševanja poleg tega ureja tudi decreto legislativo⁴ št. 507 predsednika republike z dne 15. november 1993 o novi ureditvi in uskladitvi občinskega davka na oglaševanje in davka na javno plakatiranje⁵ (v nadaljevanju: decreto legislativo št. 507/93).

8. Člen 1 decreto legislativo št. 507/93 določa:

„Zunanje oglaševanje in javno plakatiranje sta [...] obdavčena z davkom ali s takso v korist občine, na območju katere se izvajata.“

4 — Uredba z zakonsko močjo.

5 — Naslov navedenega decreto legislativo se začne z „Revisione ed amministrazione dell'imposta comunale sulla pubblicità e del diritto sulle pubbliche affissioni“ in je objavljen v GURI št. 228 z dne 9. decembra 1993. V obravnavanem primeru sta merodajna decreto legislativo del Presidente della Repubblica št. 43 z dne 28. januarja 1998 in decreto legislativo št. 112 z dne 13. aprila 1999.

9. Člen 5(1) decreto legislativo št. 507/93 določa:

„Z občinskim davkom na oglaševanje [...] se obdavčuje razširjanje oglaševalskih sporočil na javnih ali javnosti dostopnih ali od tam vidnih mestih z vidnimi ali slišnimi komunikacijskimi sredstvi, ki ni predmet obveznosti za plačilo takse na plakate.“

Po navedbah predložitvenega sodišča je tako obdavčeno vsako (zasebno) oglaševalsko sporočilo, ki se razširja na območju občine, ki ta davek pobira.

10. Davčni zavezanec je skladno z določbo člena 6(1) decreto legislativo št. 507/93, „kdor [...] razpolaga s sredstvom, s katerim se oglaševalsko sporočilo širi“.

11. Skladno z določbo člena 9(7) decreto legislativo št. 507/93 se lahko poleg občinskega davka na oglaševanje, če se za oglaševanje uporabljajo javni objekti, pobirajo tudi posebne pristojbine za občasno rabo, kot na primer določene odmene (npr. najemnine).

12. Posebne določbe o občinski službi za plakatiranje, ki je obvezna v občinah z več kot 3000 prebivalci, najdemo v členu 18 in naslednjih decreto legislativo št. 507/93. Člen 18(1) navedenega akta določa:

„Namen občinske službe za plakatiranje je opravljanje s strani občine določene dejavnosti nameščanja plakatov na za to določenih mestih, ne glede na kakovost [...]“

13. Nadalje določa člen 19(1) decreto legislativo št. 507/93:

„Za javno nameščanje plakatov so zadolženi tisti, ki opravljajo navedeno storitev, kakor tudi tisti, v katerih interesu se opravlja, v korist občine, ki namešča lepake, nerazdelno plačati takso, ki vključuje davek na oglaševanje.“

14. Člena 3 in 22(1) decreto legislativo št. 507/93 določata obveznost občin, da morajo znotraj zakonsko določenih okvirov podrobneje določiti davčne stopnje in način pobiranja občinskega davka na oglaševanje, hkrati pa morajo sprejeti tudi pravila delovanja občinske službe za plakatiranje. Občine morajo dalje določiti tudi pravila oglaševanja,

pri čemer lahko posamezne oblike oglaševanja zaradi javnega interesa omejijo ali prepovedo. Določiti je treba tudi pravila o pripadajočih stroških, postopku pridobivanja dovoljenj in splošni načrt oglaševalskih površin. Poleg tega je treba določiti tudi, kolikšen delež javnih površin se lahko nameni netržnemu oglaševanju in kolikšen delež tržnemu oglaševanju ter koliko oglaševalske površine je namenjene za neposredno lepljenje plakatov s strani zasebnikov.

16. Občinski odlok iz leta 1998 je začel veljati šele 1. januarja 2001, ko je bil nadomeščen z novo ureditvijo.⁷

III – Dejansko stanje in postopek v glavni stvari

15. V občini Genova je bil 21. decembra 1998 sprejet občinski odlok za izvedbo decreto legislativo št. 507/93 (v nadaljevanju: občinski odlok iz leta 1998).⁶ Navedeni odlok med drugim vsebuje določbe o zahtevi za pridobitev dovoljenja (člen 6), varnostne določbe za javne ceste in poti (člen 14), omejitve zaradi varstva okolja in kulturnih spomenikov (člena 18 in 19), kakor tudi podrobnosti ureditve občinskega davka na oglaševanje (člen 23 in naslednji) oziroma takse za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje (člen 29 in naslednji).

17. Pred Giudice di pace di Genova-Voltri poteka pravdni postopek med družbo Viacom Outdoor S.r.l.⁸, s sedežem v Milanu, Italija (v nadaljevanju: Viacom), in družbo Giotto Immobiliare SARL, s sedežem v Mentonu, Francija (v nadaljevanju: Giotto). Giotto prodaja nepremičnine na francoski Côte d'Azur, Viacom pa po naročilu svojih strank opravlja storitve oglaševanja.

18. Viacom je družbi Giotto za opravljeno storitev oglaševanja s plakatiranjem v mesecu oktobru 2000 na območju občine Genova izstavila račun. V okviru plačila za opravljeno storitev Viacom zahteva tudi plačilo 439.385 ITL, tj. 226,92 eura, kot nadomestilo za občinski davek na oglaševanje, ki ga je

6 — Nov odlok o uporabi davka na oglaševanje in o pomenu javnega plakatiranja (*Nuovo regolamento per l'applicazione dell'imposta sulla pubblicità e per l'effettuazione del servizio delle pubbliche affissioni*). Navedeni občinski odlok je bil spremenjen v letih 1999 in 2000.

7 — Člen 39 občinskega odloka z dne 26. marca 2001 (sklep št. 36/201 občine Genova).

8 — Prej: Società Manifesti Affissioni SpA.

morala odvesti občini Genova. Samo ta del „1. Ali je v nasprotju z plačila je predmet spora med strankama.

19. Viacom zahtevke za plačilo opira na pogodbo, ki sta jo stranki sklenili 9. septembra 2000 in po kateri Giotto za izvedeno storitev oglaševanja s plakati družbi Viacom dolguje znesek, ki poleg plačila za opravljeno storitev vključuje še nadomestilo za „specifične dokumentirane dajatve“ (italijansko: „*oneri specifici e documentati*“).

20. Giotto odklanja plačilo navedene dajatve in navaja, da je občinski davek na oglaševanje v nasprotju s pravom Skupnosti. Predložitev sodišče meni, da bi bilo treba zahtevek družbe Viacom zavrniti, če se bo izkazalo, da je občinski davek na oglaševanje v nasprotju s pravom Skupnosti.

IV – Predlog za sprejetje predhodne odločbe in postopek pred Sodiščem

21. S sklepom z dne 10. marca 2003 je Giudice di pace di Genova-Voltri prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

a) uporabo člena 86 ES, v povezavi s členom 82 ES,

b) uporabo člena 86 ES, v povezavi s členom 49 ES,

če javno podjetje (občina) uvede davek in dajatve, kot so navedeni zgoraj, na trgu, ki predstavlja precejšen del skupnega trga in na katerem ima to javno podjetje prevladujoč položaj?

2. Ali je dodelitev dohodkov iz naslova tega davka in dajatev javnemu podjetju v nasprotju z

a) uporabo člena 86 ES, v povezavi s členom 82 ES,

b) uporabo člena 87 ES in 88 ES, ker je oblika državne pomoči, ki ni združljiva s pravili skupnega trga oziroma je protipravna (neobjavljena državna pomoč)?“

22. V postopku pred Sodiščem sta Viacom in Komisija predložili pisno in ustno stališče, Giotto in italijanska vlada pa samo pisno stališče. Viacom, Giotto in italijanska vlada so poleg tega podale tudi pisne odgovore na vprašanja Sodišča.

V – Presoja

A – Dopustnost predhodnih vprašanj

23. Sklep v zadevi Viacom I⁹, s katerim je bil prvi predlog za sprejetje predhodne odločbe predložitvenega sodišča zavržen kot (očitno) nedopusten, ni pravna ovira za ponovno presojo Sodišča na predlog Giudice di pace di Genova Voltri. Skladno z veljavno sodno prakso je namreč odločba (ali sklep), sprejeta v postopku predhodnega odločanja, zavezujoča tudi, če nacionalno sodišče, na katero se ta odločba (ali sklep) nanaša, meni, da je potrebna vnovična presoja Sodišča pred sprejetjem dokončne odločitve v postopku v glavni stvari.¹⁰ Vendar je najprej treba ugotoviti, ali so predložena vprašanja dopustna.

9 – Naveden v opombi 2.

10 – Sklep z dne 5. marca 1986 v zadevi Wünsche III (69/85, Recueil, str. 947, točka 15).

24. Skladno z ustaljeno sodno prakso je nacionalno sodišče, pred katerim poteka postopek in ki odloča o sporu, izključno pristojno, da glede na okoliščine konkretnega primera presodi nujnost odločbe o predhodnem vprašanju za odločitev o sporu, kakor tudi pomembnost Sodišču predloženih vprašanj. Če se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Skupnosti, mora Sodišče o tem odločiti.¹¹ Sodišče lahko odkloni odločanje o predhodnem vprašanju na zahtevo nacionalnega sodišča, samo če zahtevana razlaga ali presoja veljavnosti prava Skupnosti očitno nima nobene zveze z resničnostjo ali s predmetom postopka v glavni stvari, dalje če gre za problem hipotetične narave ali če Sodišče ne razpolaga z zadostnimi podatki o dejanskem in pravnem stanju stvari, ki bi mu omogočila odgovoriti na zastavljena vprašanja.¹²

25. Dvom v dopustnost predloženih predhodnih vprašanj se pojavlja iz dveh razlogov: po eni strani se zastavlja vprašanje njihovega pomena za odločitev v postopku v glavni

11 – Primerjaj sodbe z dne 15. decembra 1995 v zadevi Bosman (C-415/93, Recueil, str. I-4921, točka 59); z dne 13. marca 2001 v zadevi PreussenElektra (C-379/98, Recueil, str. I-2099, točka 38); z dne 10. decembra 2002 v zadevi Der Weduwe (C-153/00, Recueil, str. I-11319, točka 31); z dne 4. decembra 2003 v zadevi EVN AG in Wienstrom (C-448/01, Recueil, str. I-14527, točka 74) in z dne 25. marca 2004 v združenih zadevah Ribaldi (C-480/00, C-481/00, C-482/00, C-484/00, C-489/00, C-490/00, C-491/00, C-497/00, C-498/99 in C-499/00, Recueil, str. I-2943, točka 72).

12 – V opombi 11 navedene sodbe Bosman, točka 61; PreussenElektra, točka 39, in Ribaldi, točka 72, podobno sodbi EVN AG in Wienstrom, točka 76, in Der Weduwe, točka 33.

stvari, po drugi strani pa v zvezi s prikazom dejanskega in pravnega okvira postopka v glavni stvari.

hkrati gospodarsko in regulativno dejavnost, zlorabljaajo morebiten prevladujoč položaj na trgu. Samo na ta način lahko tudi ugotovimo, ali lahko, če se dohodki iz naslova občinskega davka na oglaševanje dodeljujejo občinskim organom, ki hkrati tudi sami na področju oglaševanja s plakati opravljajo gospodarsko dejavnost, govorimo o prepovedani državni pomoči v smislu člena 87 ES.

1. Pomen vprašanj za predhodno odločanje

26. V obravnavanem primeru se v zvezi s pomenom predhodnih vprašanj za sprejetje končne odločitve pojavljata dve težavi.

27. Po eni strani se Komisija sprašuje, ali je odločitev v postopku v glavni stvari sploh odvisna od presoje celotnega sistema, kot izhaja iz decreto legislativo št. 507/93. Po mnenju Komisije so lahko predmet predhodnega odločanja samo tiste določbe italijanske pravne ureditve, ki se nanašajo na občinski davek na oglaševanje.

28. V povezavi s svobodo opravljanja storitev (člen 49 ES) lahko zadošča že samo preučevanje učinkov občinskega davka na oglaševanje na čezmejno trgovanje. Razlaganje konkurenčnopравnih pravil Skupnosti (členi 82 ES, 87 ES in 88 ES) pa predvideva širšo preučitev vseh okoliščin, v okviru katerih se v italijanskih občinah razširjajo oglaševalska sporočila. Samo na ta način lahko namreč ugotovimo, ali občine, ki z oglaševanjem s plakatiranjem opravljajo

29. Vprašanjem za predhodno odločanje bi lahko odrekli pomen za sprejetje končne odločitve, če bi se izkazalo, da je Giotto v vsakem primeru že na podlagi določil pogodbe zavezana k plačilu občinskega davka na oglaševanje, neodvisno od tega, ali je uvedeni davek protipraven ali ne. V tem primeru namreč odločitev v postopku v glavni stvari ne bi bila odvisna od skladnosti tega davka s pravom Skupnosti.

30. Ali je navedena obveznost družbe Giotto dejansko podana, je treba presojati izključno ob upoštevanju razlage določil pogodbe z dne 9. septembra 2000¹³, kakor tudi veljav-

¹³ – Kot je že zgoraj obrazloženo, je Giotto zavezanica za „specifične dokumentirane dajatve“ (italijansko: „oneri specifici e documentati“).

nega nacionalnega prava, za kar pa je izključno pristojno nacionalno sodišče¹⁴.

31. V predložitvenem sklepu Giudice di pace o navedenem podaja jasno stališče. Kot navaja, tožba tožnika pri protipravnosti občinskega davka na oglaševanje ne bi bila utemeljena in bi jo bilo treba zavrnilo.¹⁵ Sodišče temu ne more oporekati.

32. V obravnavanem primeru pa ni mogoče trditi, da predložena vprašanja niso pomembna za končno odločitev. Vprašanja so povezana z resničnostjo in s predmetom postopka v glavni stvari, problem, ki ga izpostavlja predložitveno sodišče, pa tudi ni le hipotetične narave.

14 — V postopku po členu 234 ES, ki poudarja ločitev pristojnosti med nacionalnim sodiščem in Sodiščem, je za vsako presojo konkretnega dejanskega stanja in za razlago notranjega prava pristojno izključno predložitveno sodišče. Primerjaj v tej zvezi sodbe z dne 16. septembra 2004 v zadevi Baldinger (C-386/02, Recueil, str. I-8411, točka 14); z dne 25. oktobra 2001 v zadevi Ambulanz Glöckner (C-475/99, Recueil, str. I-8089, točka 10) ter z dne 16. julija 1998 v zadevi Dumon in Froment (C-235/95, Recueil, str. I-4531, točka 25) in tam navedeno sodno prakso.

15 — Stran 3 sklepa, oddelek B. (II). Nacionalni sodnik razlaga civilnopravno pogodbo v skladu z določbami nacionalnega prava. V tem se obravnavani primer razlikuje od sodbe Der Weduwe, v kateri je belgijsko sodišče postopek predhodnega odločanja, ne da bi podalo podrobnejšo obrazložitev, oprlo na hipotetično domnevo, in sicer na nezavarovano razlago luksemburškega prava, tj. tujega prava (v opombi 11 navedena sodba, točke od 37 do 39).

33. Dodati je treba, da v obravnavanem primeru tudi ni mogoče govoriti o nedopustnosti zaradi obstoja konstruiranega (fiktivnega) pravnega spora.

34. Sodišče je doslej samo enkrat zavrnilo predlog za sprejetje predhodne odločbe zaradi konstruiranega pravnega spora. Takratni postopek pred Sodiščem je pokazal, da so stranke te „umetne tvorbe“ v pogodbo vključile klavzulo in na ta način za odločanje o določenem pravnem vprašanju pooblastile nacionalno sodišče.¹⁶

35. V obravnavanem primeru za takšen sklep ne obstajajo zadostni dokazi. Skladno s sodno prakso namreč enotnost strank glede razlage prava Skupnosti, torej s strani obeh strank pričakovana rešitev postopka predhodnega odločanja, ne rešuje pravnega spora med njima.¹⁷ Če torej iz dejanskega stanja, podanega pred predložitvenim sodiščem, *ne izhaja očitno*, da gre za fiktiven pravni spor, so predložena vprašanja dopustna.¹⁸

16 — Sodba z dne 11. marca 1980 v zadevi Foglia I (104/79, Recueil, str. 745, točka 10).

17 — Sodba z dne 9. februarja 1995 v zadevi Leclerc-Siplec (C-412/93, Recueil, str. I-179, točka 14).

18 — V tej zvezi tudi sodba z dne 21. septembra 1988 v zadevi Van Eycke (267/86, Recueil, str. 4769, točka 12).

2. Dejanski in pravni okvir

a) Pravni okvir

36. Skladno z ustaljeno sodno prakso je mogoče nacionalnemu sodišču podati koristno razlago prava Skupnosti samo takrat, ko predložiteni sklep podaja prikaz dejanskega in pravnega stanja, na katero se nanašajo zastavljena vprašanja, oziroma podaja vsaj dejstva, na katera se nanašajo ta vprašanja.¹⁹ Zlasti na področju konkurence, za katero je praviloma značilna visoka stopnja zapletenosti, je potreben natančen prikaz dejanskega in pravnega stanja.²⁰ Ta prikaz naj skladno s členom 23 Statuta Sodišča vladam držav članic in tudi drugim udeležencem postopka omogoči predložitev njihovih stališč.²¹ Ob tem je treba upoštevati, da se navedenim udeležencem postopka vroči le predlog za sprejetje predhodne odločbe.²²

37. Glede pravnega okvira predloga za sprejetje predhodne odločbe predložitevno sodišče napotuje na uporabo decreto legislativo št. 507/93 in podaja njegovo temeljno vsebino. Besedilo tega predpisa in tudi besedilo decreto legislativo št. 446/97 je priloženo k predložitenemu sklepu. Podan je prikaz občinskega davka na oglaševanje²³ in potreba po razmejitvi tega od takse, ki se plačuje za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje. Nadalje se navaja, v katerih primerih lahko občine sprejmejo izvedbene določbe (npr. o pogojih za izdajo dovoljenja, omejitvah oglaševanja iz razloga varstva javne koristi, določitvi površin za namestitve plakatov, o občinski službi za plakatiranje). Predložiteni sklep in tudi akti postopka v glavni stvari torej podajajo prikaz temeljnih italijanskih pravnih predpisov, ki veljajo na nacionalni ravni, ter za njihovo razumevanje potrebne informacije.

19 — Sodbi z dne 26. januarja 1993 v združenih zadevah Telemarsicabruzzo in drugi (od C-320/90 do C-322/90, Recueil, str. I-393, točka 6) ter z dne 13. aprila 2000 v zadevi Lehtonen in Castors Braine (C-176/96, Recueil, str. I-2681, točka 22), kakor tudi sklepi z dne 19. marca 1993 v zadevi Banchemo (C-157/92, Recueil, str. I-1085, točka 4); z dne 30. junija 1997 v zadevi Banco de Fomento e Exterior (C-66/97, Recueil, str. I-3757, točka 7) in z dne 28. junija 2000 v zadevi Laguillaumie (C-116/00, Recueil, str. I-4979, točka 15), primerjaj tudi z v opombi 2 navedenim sklepom Viacom I, točka 15.

20 — V opombi 19 navedena sodba Lehtonen in Castors Braine, točka 22.

21 — V opombi 11 navedena sodba Ribaldi, točka 14.

22 — Sodba z dne 1. aprila 1982 v združenih zadevah Holdijk in drugi (od 141/81 do 143/81, Recueil, str. 1299, točka 6) in v opombi 19 navedeni sklep Banco de Fomento e Exterior, točka 14.

38. Drugače velja za izvedbene določbe, ki se uporabljajo na občinski ravni. V pisnih odgovorih na vprašanje Sodišča sta družbi Viacom in Giotto enotno odgovorili, da je v Genovi v relevantnem letu, torej v letu 2000,

23 — O teh zahtevah primerjaj posebej tudi točki 19 in 20 v opombi 2 navedenega sklepa Viacom I.

veljal občinski odlok iz leta 1998²⁴, medtem ko se predložitveno sodišče v predložitvenem sklepu sklicuje na novejša sklepa občine Genova, ki sta nadomestila občinski odlok iz leta 1998.²⁵ Ker je občinski svet navedena sklepa izdal 26. marca 2001, veljati pa sta začela 1. januarja 2001, ni jasno, na kakšni podlagi bi se lahko uporabila v obravnavanem primeru, ki se nanaša na leto 2000.²⁶ V predložitvenem sklepu v tej zvezi ni podrobnejših navedb.

na nacionalni ravni tvorijo določbe decreto legislativo št. 507/93. Navedeno pa je v zadostni meri opisano in predstavljeno že v predložitvenemu sklepu.²⁷

b) Dejanski okvir

39. Ne glede na navedeno v zvezi z izvedbenimi določbami občine Genova lahko predstavljeni pravni okvir štejem za zadostno podlago v postopku predhodnega odločanja. Navedeni občinski odloki namreč podrobneje opredeljujejo pravni okvir, ki ga

40. Glede prikaza dejanskega okvira, pomembnega za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, je treba ločevati med zahtevami, ki izhajajo iz svobode opravljanja storitev (člen 49 ES) in iz konkurenčnopravnih pravil Pogodbe (členi 82 ES, 86 ES, 87 ES in 88 ES).

41. Kot odgovor na vprašanje 1(b), ki se nanaša na svobodo opravljanja storitev, vsebuje predložitveni sklep sicer skromen, vendar zadosten prikaz temeljnih elementov dejanskega stanja. Jedro tega je, da je italijanska družba v Genovi v letu 2000 opravljala storitve na področju oglaševanja s plakati za francosko družbo, za kar je morala plačati občinski davek.

24 — Prim. točki 15 in 16 teh sklepnih predlogov.

25 — Sklep št. 35/2001 z odlokom o pobiranju takse za oglaševanje (*Regolamento per l'applicazione del canone per l'installazione di mezzi pubblicitari*), kakor tudi sklep št. 36/200 z odlokom o pobranju dajatev in izvajanju službe javnega plakatiranja (*Regolamento per l'applicazione del diritto e per l'effettuazione del servizio delle pubbliche affissioni*).

26 — Odlok, ki je priloga k sklepu št. 36/2001 občine Genoa z dne 26. marca 2001, v členu 39 kot datum začetka veljavnosti in datum odprave odloka iz leta 1998 določa 1. januar 2001. Navedeni odlok se še naprej uporablja za tista pravna razmerja, ki se nanašajo na pobiranje dajatev pred 1. januarjem 2001. Prav tako določa odlok, ki je priloga k sklepu 35/2001 občine Genova z dne 26. marec 2001, v členu 19 kot začetek veljavnosti 1. januar 2001.

27 — Primerjaj točko 37 teh sklepnih predlogov. Nekatere dopolnilne informacije so poleg tega podale tudi stranke postopka v glavni stvari ter tudi Komisija v svojih pisnih in ustnih stališčih.

42. Dvomi pa se pojavljajo ob upoštevanju konkurenčnopравnih pravil Pogodbe (členi 82 ES, 86 ES, 87 ES in 88 ES). Zlasti in še posebej na tem področju Sodišče nacionalnim sodnikom sicer ne bi smelo postavljati nesorazmerno strogih zahtev pri pisanju predložitvenih sklepov, saj se na ta način otežuje podajanje morebitnih predlogov za sprejetje predhodnih odločb. Pomen sodelovanja med sodniki nacionalnih sodišč in Sodišča ES se je namreč z uveljavitvijo Uredbe 1/2003²⁸ prej povečal, kot upadel. Po drugi strani pa takšno sodelovanje od nacionalnih sodišč zahteva posebno skrbnost pri sestavljanju predložitvenih sklepov na področju prava konkurence.

43. V obravnavanem primeru predložitveni sklep podaja premalo informacij o dejanskem stanju, na kar je Sodišče opozorilo že v zadevi Viacom I.²⁹

44. Da bi Sodišče lahko odgovorilo na zastavljena konkurenčnopравna vprašanja, bi moral predložitveni sklep vsebovati zadostno opredelitev vsebinsko in prostorsko relevantnih trgov, ki so podlaga sleherne konkurenčnopравne presoje, zlasti pa izračun tržnih deležev. Navedbe v predložitvenem

sklepu pa ne podajajo niti v dejanskem niti v prostorskem smislu jasne slike obravnavanega primera.

45. Vsebinsko relevanten trg je opisan z naslednjimi besedami: gre za „storitve nameščanja plakatov (razpolaganje s površinami, namenjenimi oglaševanju), ki jih občine opravljajo na občinskih površinah, zasebne družbe pa na javnih ali zasebnih površinah“; zasebne storitve so, tako kot občinske, „popolnoma zamenljive“. Podrobneje pa ni obrazloženo, ali je dejansko mogoče oglaševanje, ki se opravlja s strani zasebnih podjetij oziroma s strani občinske službe za plakatiranje in ne nazadnje tudi uporabnike storitev, med seboj primerjati. Če bi se namreč izkazalo, da občinska služba za plakatiranje opravlja predvsem storitve uradnih objav, obveščanja društev in socialnih ustanov³⁰, medtem ko bi izvajalci gospodarskih dejavnosti, kot npr. Giotto, uporabljali večinoma storitve zasebnih ponudnikov, kot je Viacom, bi lahko govorili o obstoju vsebinsko različnih trgov.

28 — Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. december 2002 o izvedbi konkurenčnopравnih pravil, določenih v členih 81 in 82 ES (UL 2003, L 1, str. 1).

29 — V opombi 2 navedeni sklep Viacom I, točki 21 in 22.

30 — Na to opozarja Komisija v pisnih stališčih. Pri tem napotuje tudi na sodno prakso italijanskih upravnih sodišč, še posebej na sodbo št. 1490 Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (TAR Lombardia – Milano) z dne 17. aprila 2002, iz katere izhaja, da je cilj in namen občinske službe za plakatiranje zagotavljanje učinkovitega izvajanja ustavnopravno zagotovljene svobode izražanja.

46. Glede geografske omejenosti trgov iz predložitvenega sklepa izhaja, da je treba kot prostorsko relevanten trg obravnavati „celotno območje občine“, saj na tem območju prihaja do konkurence med občinami in podjetja z dejavnostjo plakatiranja. Vendar pa iz predložitvenega sklepa ni mogoče razbrati – kot je bilo mogoče pričakovati –, ali je mogoče pravne okoliščine v drugih italijanskih občinah primerjati s tistimi, ki so podane v Genovi; ali oglaševalska podjetja, kot je Viacom, redno opravljajo svojo dejavnost tudi na območju drugih občin ali samo v Genovi in ali se oglaševalska sporočila njihovih strank nanašajo samo na območja posameznih občin ali pa imajo morda regionalne ali čezregionalne učinke.³¹ Tako na primer ne preseneča, da ima oglaševanje nepremičnin s strani družbe Giotto na Côte d’Azur čezregionalne učinke in se ne omejuje le na območje občine Genova.

47. Za natančno razumevanje predloženih vprašanj bi predložitveni sklep moral podati vsaj navedbo števila izvajalcev storitev in opis njihovega položaja na relevantnem trgu ter približno navedbo njihovega tržnega deleža in tudi tržni delež občin, če bi se izkazalo, da delujejo na trgu. Navesti bi bilo treba tudi

število in velikost strank, ki naročajo oglaševanje s plakatiranjem. Navedba obeh elementov manjka v predlogu za sprejetje predhodne odločbe Giudice di pace di Genova-Voltri. Zaradi tega ni mogoče z gotovostjo ugotoviti, ali je v obravnavanem primeru v postopku v glavni stvari sploh mogoče govoriti o prevladujočem položaju občinske službe za plakatiranje (člen 82 ES).³²

48. Giudice di pace poleg tega tudi ne pojasni, na kakšen način bi lahko italijanske občine zlorabile svoj morebitni prevladujoči položaj na trgu na področju oglaševanja s plakati. Navaja samo, da je „popolnoma jasno, da so sporne določbe občinam omogočile vpliv na trg v nasprotju s členom 82 [ES]“.

49. Prav tako iz predloga za sprejetje predhodne odločbe ni mogoče razbrati, ali in v kolikšni meri lahko italijanska pravna uredi-

31 — Primerjaj izvajanja Komisije v njeni odločbi z dne 14. septembra 2001 v postopku nadzora nad fuzijami COMP/M.2529 – JDC/RCS/Publictransport/IGP, točka 10.

32 — V nasprotju z navedenim Komisija v pisnih in ustnih stališčih napotuje na različne odločitve organov za varstvo konkurence, iz katerih bi bilo mogoče sklepati, da je v Italiji na področju oglaševanja s plakati uveljavljena učinkovita konkurenca. Gre za že navedeno odločitev Komisije z dne 14. septembra 2001 (primerjaj z opombo 31, zlasti točko 15), kakor tudi za odločitve italijanskega *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* št. 7781 (C3738) z dne 2. decembra 1999, št. 8019 (C3843) z dne 10. februarja 2000, št. 8463 (C4047) z dne 6. julija 2000, št. 11442 (C5428) z dne 27. novembra 2002 in št. 12561 (I583) z dne 30. oktobra 2003.

tev vpliva na trgovanje med državami članicami. Navedeno je nujno za razumevanje terodgovor na vprašanja, ki se nanašajo na uporabo členov 82 ES in 87 ES. Iz navedb predložitvenega sodišča zlasti ni mogoče razbrati, ali italijanska pravna ureditev ovira oziroma otežuje opravljanje storitev na italijanskem trgu za tuje izvajalce storitev oziroma uporabo storitev italijanskih zasebnih ponudnikov za tuje stranke.

službe za plakatiranje namenajo izključno tej občinski službi ali se nenamensko stekajo v občinski proračun? Zanesljivi odgovori na navedena vprašanja so ključnega pomena za razumevanje in odgovor na predložena vprašanja v zvezi z razlago členov 86 ES, kakor tudi 87 ES in 88 ES.

50. Iz predložitvenega sklepa tudi ni razvidno, kako je v italijanskih občinah, zlasti v občini Genova, organizirana občinska služba za plakatiranje.³³ Pojavlja se vprašanje, ali gre za pravno samostojno dejavnost z lastno pravno subjektiviteto ali pa gre za organ občinske uprave brez lastne samostojnosti? Gre dalje za vprašanje, ali ima občinska služba za plakatiranje svoja sredstva ali pa se morda financira iz občinskega proračuna.³⁴ Ali se sredstva iz naslova pobranega občinskega davka na oglaševanje in iz naslova plačila takse za uporabo storitev občinske

3. Vmesna sklepna ugotovitev

51. Zaradi nezadostnega prikaza dejanskega stanja, od katerega je odvisen odgovor na predložena vprašanja s področja prava konkurence, menim, da vprašanji 1(a) in 2 predloga za sprejetje predhodne odločbe, nista dopustni. Dopustno pa je vprašanje 1(b).

B – Vsebinska presoja predloženih vprašanj

52. V nadaljevanju bodo najprej predstavljena pravna vprašanja v zvezi s svobodo opravljanja storitev (člen 49 ES, 50 ES) – vprašanje 1(b). Če bo Sodišče ocenilo, da so dopustna tudi vprašanja, ki se nanašajo na področje konkurenčnega prava, se bo opredelilo še o vprašanjih 1(a) in 2.

33 – Iz predložitvenega sklepa lahko razberemo le, da so občini Genova za izvajanje službe plakatiranja med drugim na razpolago „uslužbenci, tehnični prostori, delovna sila, tehnične pomoči in oprema). Tako razpolaga z organizacijo, ki je povsem primerljiva z zasebnimi družbami, ki jim na tem področju konkurira“. Občinsko službo za plakatiranje izvaja občina, tako da ji daje na razpolago ustrezna finančna in materialna sredstva, ki niso povezana z institucionalnimi nalogami občine, temveč z izvajanjem gospodarske dejavnosti, katere namen je doseganje dobička.

34 – Po mnenju družbe Viacom, kot izhaja iz njenih pisnih in ustnih stališč, gre za službo, ki nima pomembne samostojnosti, prav tako pa tudi ne razpolaga s svojimi sredstvi.

1. Vprašanje 1(b): svoboda opravljanja storitev (člena 49 ES in 50 ES)

naroči storitev oglaševanja s plakati pri družbi s sedežem v drugi državi članici, kot je Viacom, uporablja storitev v smislu členov 49 ES in 50 ES.³⁶

53. Z vprašanjem 1(b) predložitveno sodišče zanima, ali je svoboda opravljanja storitev (člen 49 ES) v nasprotju z nacionalno določbo, ki določa obveznost plačila občinskega davka na oglaševanje za javno oglaševanje s plakati v korist občin, ki opravljajo občinsko službo za plakatiranje.

a) Prepoved diskriminacije

54. Izpostaviti je treba, da na področju svobode opravljanja storitev ni pomembno, kdo in v kakšen namen pobira posredni davek. Dejstvo, da občinski davek na oglaševanje pobirajo italijanske občine, v okviru katerih je sočasno organizirana tudi občinska služba za plakatiranje, je pomembno samo v okviru pravil konkurence, nima pa nobene zveze s svobodo opravljanja storitev.

56. Splošna prepoved diskriminacije dobi v členu 49 ES poseben izraz.³⁷ Če javna dajatev neutemeljeno težje obremenjuje čezmejno opravljanje storitev kot storitve, ki se opravljajo znotraj države članice³⁸, ni nobenega dvoma, da gre za kršitev svobode opravljanja storitev.

57. Vendar pa iz obravnavanega primera ni povsem razvidno, ali lahko občinski davek na oglaševanje dejansko predstavlja – čeprav le posredno – diskriminacijo za čezmejno opravljanje storitev. Z občinskim davkom na oglaševanje je namreč v enaki meri

55. Svoboda opravljanja storitev pomeni korist za izvajalca in prejemnika storitev.³⁵

Družba, kot je Giotto, ki v zameno za plačilo

36 — Podobno npr. sodba z dne 24. oktobra 1978 v zadevi Koestler (15/78, Recueil, str. 1971, točka 3, v zvezi z bančnimi storitvami).

37 — Primerjaj sodbi z dne 28. oktobra 1999 v zadevi Vestergaard (C-55/98, Recueil, str. I-7641, točki 16 in 17) in z dne 11. decembra 2003 v zadevi AMOK (C-289/02, Recueil, str. I-15059, točki 25 in 26).

38 — Takšno stališče je npr. zavzelo v sodbah z dne 13. decembra 1989 v zadevi Corsica Ferries France (C-49/89, Recueil, str. 4441, točka 7); z dne 5. oktobra 1994 v zadevi Komisija proti Franciji (C-381/93, Recueil, str. I-5145, točke od 17 do 21); z dne 29. novembra 2001 v zadevi De Coster (C-17/00, Recueil, str. I-9445, točke od 30 do 35) in z dne 21. marca 2002 v zadevi Cura Anlagen (C-451/99, Recueil, str. I-3193, točke od 65 do 69).

35 — Sodbi z dne 13. julija 2004 v zadevi Komisija proti Franciji (C-262/02, Recueil, str. I-6569, točka 22) in v zadevi Bacardi France (C-429/02, Recueil, str. I-6613, točka 31).

obdavčeno oglaševanje s plakati, katerega naročniki so ali domači ali tuji uporabniki, oziroma ni pomembno, ali to storitev opravlja domači ali tuji ponudnik storitev. Poleg tega se s tem davkom obdavčujejo storitve zasebnikov in storitve, ki jih ponujajo občine v okviru izvajanja občinske službe za plakatiranje.³⁹ Tako je občinski davek na oglaševanje del splošnega davčnega sistema države članice, ki temelji na objektivnih, nediskriminacijskih kriterijih in ne ustvarja različnih posledic za dejavnosti, ki se opravljajo znotraj države članice oziroma segajo prek njenih meja.⁴⁰

59. Če se izvajalca ali prejemnika storitve obremenijo ali dajatvijo, bo nedvomno podana omejitev svobode opravljanja storitev, če je ta finančna obremenitev sestavni del specifičnih ukrepov, ki se jim morata podvreči (npr. državne kontrole, za katere se plačuje taksa, postopki za izdajo dovoljenja, za katere se plačuje taksa, dolžnost uporabe določenega blaga ali storitev v zameno za plačilo, npr. v pristaniščih).⁴² Takšna dajatev ima namreč učinek ukrepov, ki omejujejo, ovirajo ali delajo manj privlačno izvajanje oziroma koriščenje storitev.

b) Prepoved omejevanja

58. Poleg tega iz člena 49 izhaja tudi zahteva po odpravi vseh omejitev svobode opravljanja storitev – tudi če veljajo v enaki meri za domače izvajalce storitev in za izvajalce storitev iz drugih držav članic, če omejujejo, ovirajo ali pa naredijo manj privlačno opravljanje ali uporabo storitev v drugih državah članicah.⁴¹

39 – Skladno s členom 19(1) decreto legislativo št. 507/93 se pri uporabi storitev občinske službe za plakatiranje „v korist občine, ki izvaja plakatiranje, [...] pobira taksa, ki vključuje davek na oglaševanje“ (moj poudarek).

40 – O podobnih težavah obdavčitve blaga (člen 90 ES) glej sodbi z dne 7. maja 1987 v zadevi Co-Frutta (193/85, Recueil, str. 2085, točka 10 in naslednje) in z dne 9. septembra 2004 v zadevi Carbonati Apuani (C-72/03, Recueil, str. I-8027, točka 17). Primerjaj tudi s sodbo z dne 29. aprila 2004 v zadevi Weigel (C-387/01, Recueil, str. 4981, točka 55 na koncu).

41 – Primerjaj tudi sodbe z dne 18. junija 1998 v zadevi Corsica Ferries France (C-266/96, Recueil, str. I-3949, točka 56); z dne 20. februarja 2001 v zadevi Analir in drugi (C-205/99, Recueil, str. I-1271, točka 21) in z dne 13. junija 2002 v združenih zadevah Sea-Land Service (C-430/99 in C-431/99, Recueil, str. I-5235, točka 32). Podobno v opombi 35 navedenih sodbah Komisija proti Franciji, točka 22, in Bacardi France, točka 31.

60. V dosedANJI sodni praksi pa ne najdemo odgovora na vprašanje, ali obremenitev z nediskriminacijsko dajatvijo, kot na primer s posrednim davkom, že pomeni omejitev.⁴³ Mogoči sta dve rešitvi:

42 – Primerjaj v tem smislu v opombi 41 navedeni sodbi Corsica Ferries France, točke 3, 4 in 60, ter Sea-Land Service, točki 38 in 42, kakor tudi točko 25 mojih sklepnih predlogov z dne 22. junija 2004 v zadevi Komisija proti Nizozemski (sodba z dne 7. oktobra 2004, C-189/03, ZÖdl, str. I-9289).

43 – Sodbe, navedene v opombi 38, se nanašajo na diskriminacijske dajatve.

i) Rešitev na podlagi pravne utemeljenosti: nediskriminacijska notranja dajatev lahko pomeni omejitev in je treba preizkusiti njeno pravno utemeljenost.

alinea, ES). Državam članicam bi morala biti dalje zagotovljena pravica sprejemanja proračunskih odločitev⁴⁵ ter tudi določitev vrste in sistema davkov. Sodišče namreč v okviru izvrševanja svojih nalog ne bi smelo izvajati nadzora nad odločitvami držav članic na področju proračunske politike.

61. Nedvomno lahko obremenitev z dajatvijo neko gospodarsko dejavnost podraži in jo tako naredi manj privlačno. Sodbo De Coster pa se lahko razume tudi tako, da je treba notranjo dajatev podvreči preizkusu, ki je sicer običajen za *omejitve*.⁴⁴

63. O nedopustnem omejevanju svobode opravljanja storitev s pobiranjem nediskriminacijske dajatve bi lahko govorili, če bi imela ta dajatev učinek prepovedi, torej če bi bila po svoji naravi izenačena s prepovedjo izvajanja dejavnosti.

62. Če sprejmemo pravkar navedeni pristop in nacionalne dajatve štejemo za omejevanje temeljnih svoboščin, bi morali vse dajatve, ne glede na njihovo vrsto, podvreči presoji skladnosti s pravom ES; v tem primeru bi bile države članice dolžne v vsakem posameznem primeru pojasniti, ali so dajatve, ki jih pobirajo, upravičene zaradi nujnega interesa oziroma ali so primerne, učinkovite in v primernem razmerju do zastavljenih ciljev. V tem primeru bi morale biti pobiranje proračunskih sredstev nujna domneva državnega ravnanja, predstavljati bi morale legitimni cilj, pobiranje davkov pa bi moralo biti določeno že s Pogodbo ES (prim. člene 90 ES, 93 ES in člen 175(2), prva

ii) Rešitev na podlagi konstitutivnih dejstev: nediskriminacijska notranja dajatev je dajatev, izključena s področja uporabe temeljne svoboščine.

64. V nasprotju s pravkar navedenim je Sodišče pred kratkim – v zvezi s prostim pretokom delavcev (člen 39 ES) – zavzelo drugačno stališče. Obremenitev z *nediskriminacijsko* notranjo dajatvijo se ni presojala s tega vidika, ali je nujna v interesu Skupnosti, kot je običajno pri omejitvah; definicija,

44 — Sodba z dne 29. novembra 2001 v zadevi De Coster (C-17/00, Recueil, str. I-9445, točke 26, 29, 37 in 38). V navedenem primeru je bila dajatev poleg tega še diskriminacijska (primerjaj točke od 31 do 35 sodbe).

45 — Navedeno seveda velja samo znotraj meja, definiranih v poglavju VII Pogodbe ES o gospodarski in monetarni politiki.

podana v sodbi Weigel⁴⁶, namreč nakazuje, da mora biti takšna obremenitev izvzeta s področja uporabe temeljne svoboščine:

„Pogodba izvajalcu gospodarske dejavnosti ne zagotavlja, da bo prenos dejavnosti v drugo državo članico, torej iz države njegovega stalnega prebivališča, z davčnega vidika nevtralen. Zaradi razlik med davčnimi sistemi držav članic lahko takšen prenos za izvajalca dejavnosti z vidika posredne obdavčitve pomeni prednost ali slabost, kar je odvisno od vsakega posameznega primera. Zaradi tega poslabšanje položaja za izvajalca gospodarske dejavnosti, ki je posledica prenosa dejavnosti, ni v nasprotju s členom 39 ES [...]“⁴⁷

65. Omejevanje temeljnih svoboščin je namreč v splošnem prepovedano in dopustno samo izjemoma – npr. zaradi nujnih interesov Skupnosti. V nasprotju z navedenim pa Pogodba ES v številnih določbah določa, da države članice kot nosilci davčne suverenosti pobirajo posredne davke (primerjaj člene 90 ES, 93 ES in člen 175(2) prva alineja ES), in to ne samo v izjemnih primerih. Pobiranje davkov, ki so sestavni del nekega splošnega sistema dajatev v državi članici, ki temelji na

objektivnih, nediskriminacijskih merilih ter ne ustvarja različnih posledic za notranje dejavnosti in dejavnosti, ki segajo prek meja, ni prepovedano, temveč je načeloma dopustno in v vsakem posameznem primeru njegove upravičenosti ni treba posebej pre-sojati; razlike med državami članicami v posredni obdavčitvi so dopustne in se lahko odpravljajo v okviru usklajevanja, če je to npr. potrebno za delovanje notranjega trga (člen 93 ES).

iii) Uporaba v konkretnem primeru: občinski davek na oglaševanje

66. Glede v tej zadevi spornega italijanskega občinskega davka na oglaševanje vodita obe predstavljeni rešitvi do istega rezultata.

Če sledimo razjasnitvi z upoštevanjem dejanskega stanja, posrednega davka kot sestavnega dela nekega splošnega sistema dajatev v državi članici, ki temelji na objektivnih, nediskriminacijskih merilih ter ne ustvarja različnih posledic za notranje dejavnost in dejavnosti, ki segajo prek meja,

46 – Sodba, navedena v opombi 40.

47 – V opombi 40 navedena sodba Weigel, točka 55; nediskriminacijski značaj dajatev je obravnavan v točki 53 sodbe, primerjaj dalje točko 36 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca Tizzana z dne 3. julija 2003 v isti zadevi.

ne sodi na področje uporabe člena 49 ES. Po znanih podatkih občinski davek na oglaševanje ustreza tem kriterijem.⁴⁸

Če sprejmemo rešitev na podlagi pravne utemeljenosti, občinski davek na oglaševanje sicer pomeni omejitve svobode opravljanja storitev, vendar lahko to omejitev upravičimo brez večjih težav: na podlagi predloženih informacij ta davek – ki je z zneskovnega vidika nizek – nima učinka prepovedi, prav tako pa tudi ni mogoče trditi, da nacionalni in lokalni zakonodajalec z uvedbo tega davka prekoračuje svoja pooblastila pri določanju davka.⁴⁹

67. Navedeno lahko združimo v to misel: če je pobiranje posrednega davka, kot je italijanski občinski davek na oglaševanje, del splošnega notranjega sistema davščin v posamezni državi članici in če temelji na objektivnih, nediskriminacijskih kriterijih ter se ne razlikuje med dejavnostmi, ki se opravljajo znotraj države članice, in dejavnostmi, ki se opravljajo na območju druge države članice, ni v nasprotju z členom 49 ES.

48 – O neobstoju diskriminacije primerjaj tudi točko 57 teh sklepnih predlogov.

49 – S sklicevanjem na sodno prakso italijanskih upravnih sodišč (Tribunale Amministrativo Regionale per la Toscana – TAR Toscana-Firenze, sodba št. 456 z dne 11. marca 2002) Komisija v svojem spisu navaja, da ta davek nima poseben teže („di ammontare molto modesto“).

2. Prepoved zlorabe prevladujočega položaja (člen 82 ES, v povezavi s členom 86 ES)

68. V zvezi z členom 82 ES, v povezavi s členom 86 ES, je predložitveno sodišče postavilo vprašanje, na kateri se bo v pomoč⁵⁰ Sodišču poskušalo odgovoriti v nadaljevanju: vprašanje 1(a) se nanaša na to, ali je občina upravičena *določati in pobirati* občinske davke, medtem ko se vprašanje 2(a) nanaša na *dodelitev tako zbranih sredstev* občini. Obe vprašanji se v bistvu ukvarjata z morebitno kršitvijo pravil konkurence v korist občinske službe za plakatiranje in v breme zasebnih ponudnikov.

a) Vprašanje 1(a): povezanost regulativnih pooblastil z gospodarsko dejavnostjo (člen 82 ES, v povezavi s členom 86 ES)

69. Predložitveno sodišče želi z vprašanjem 1(a) izvedeti, ali člen 82 ES v povezavi s členom 86 ES nasprotuje nacionalni določbi, po kateri lahko občine, ki imajo obenem organizirano tudi svojo službo za plakatiranje, hkrati določajo in pobirajo („upravljajo“)

50 – Primerjaj točki 51 in 52 teh sklepnih predlogov.

dajatve, kot sta občinski davek na oglaševanje in taksa za občinsko službo za plakatiranje.

od izvajanja „oblastne dejavnosti“, ki jo izvaja država. Razlika je v načinu opravljanja dejavnosti. V ta namen je treba presojeti izvedene dejavnosti od primera do primera, zato da bi lahko določili, v katero kategorijo jih lahko uvrstimo.⁵²

70. Če presojamo upravičenje občin uvajati in pobirati določene občinske dajatve s stališča evropskega konkurenčnega prava, pridemo do teh zaključkov.

71. Člen 82 ES (eventualno v povezavi s členom 86(1) ES in členom 10 ES) bi se lahko uporabil, če bi občinska služba v okviru uvedbe in pobiranja takšnih davkov delovala kot *gospodarska družba*. Pojem gospodarske družbe v okviru konkurenčnega prava je treba razumeti v funkcionalnem smislu in vključuje vsako enoto, ki izvaja gospodarsko dejavnost neodvisno od njene pravne oblike in oblike njene financiranja.⁵¹

73. Določitev in pobiranje *davkov* po svoji naravi v nobenem primeru ni gospodarska dejavnost, temveč pomeni izvajanje oblastne funkcije. Davki, kot je občinski davek na oglaševanje, niso plačilo za uporabo konkretnih storitev, ki se opravljajo na trgu, temveč v splošnem služijo financiranju javnopравnih teritorialnih skupnosti⁵³; mogoč stranski namen davka je lahko tudi to, da je nadomestilo⁵⁴ za uporabo javnega prostora za oglaševanje zasebnikov, s čimer pa se ne spremeni davčni značaj te dajatve v tem smislu, da bi bila protidajatev za opravljeno storitev. Oblastna narava pobiranja davkov

72. Pojem gospodarske dejavnosti (na katerega se navezuje pojem „gospodarske družbe“) vključuje ponudbo blaga ali storitev na trgu; pri čemer je ta pojem treba razlikovati

52 — Sodbi z dne 16. junija 1987 v zadevi Komisija proti Italiji (118/85, Recueil, str. 2599, točka 7) in z dne 18. marca 1997 v zadevi Calì (C-343/95, Recueil, str. I-1547, točki 16 in 18). Podobno razlikovanje med gospodarsko in oblastno dejavnostjo občin podaja tudi sodba z dne 4. maja 1988 v zadevi Bodson (30/87, Recueil, str. 2479, točka 18).

53 — Drugače kot v sodbi z dne 17. maja 2001 v zadevi TNT Traco (C-340/9, Recueil, str. I-4109, primerjaj zlasti točko 47) pri občinskem davku na oglaševanje ne gre za nadomestilo v korist občine za storitve, ki jih ne opravlja sama.

54 — Tako Komisija v svojem spisu s sklicevanjem na sodno prakso italijanskih upravnih sodišč (Tribunale Amministrativo Regionale per la Toscana – TAR Toscana-Firenze, sodbi št. 456 in 457 z dne 11. marca 2002).

51 — Sodbe z dne 16. marca 2004 v združenih zadevah AOK Bundesverband in drugi (C-264/01, C-306/01, C-354/01 in C-355/01, Recueil, I-2493, točka 46); z dne 22. januarja 2002 v zadevi Cical (C-218/00, Recueil, str. I-691, točka 22) ter z dne 23. aprila 1991 v zadevi Höfner in Elser (C-41/90, Recueil, str. I-1979, točka 21).

ima za posledico, da pravil konkurence *v tem smislu* ni mogoče uporabiti za prizadete občine.⁵⁵

uvajajo plačilo za opravljeno storitev občinske službe za plakatiranje⁵⁶ in tako ravnajo kot gospodarske družbe, tj. opravljajo gospodarsko dejavnost⁵⁷.

74. Glede *takse* za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje je treba razlikovati med njenima sestavnima deloma.

75. Občina oziroma občinska služba opravlja gospodarsko dejavnost in se v smislu evropskega konkurenčnega prava lahko obravnava kot gospodarska družba samo, če je uvedena *taksa nadomestilo* v smislu člena 19(1) decreto legislativo št. 507/93, torej nadomestilo za plačilo storitev občinske službe za plakatiranje.

Po eni strani je v takso vključen *davčni element*, saj taksa *vkjučuje* tudi občinski davek na oglaševanje (člen 19(1) decreto legislativo 507/93); *v tem smislu* se torej občinski davek na oglaševanje pobira s plačilom takse, zato mora za uvedbo in pobiranje te takse veljati smiselno enako kot za uvedbo in pobiranje davka: občine delujejo oblastno in ne tržno.

76. O zlorabi v smislu člena 82 ES, v povezavi s členom 86(1) ES, bi lahko govorili samo, če bi neka občina – ob domnevi prevladujočega položaja občinske družbe za plakatiranje – *nadomestilni element takse*, v

Po drugi strani vključuje ta taksa tudi sestavni del, ki presega občinski davek na oglaševanje in je nadomestilo za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje (*element nadomestila*); *v tem smislu* občine

56 – Beseda „storitev“ (italijansko: „servizio“) je izrecno uporabljena v členu 19(1) decreto legislativo št. 507/93.

57 – Kot izhaja iz stališč, podanih pred Sodiščem, je občinska služba za plakatiranje na razpolago tudi društvom in socialnim ustanovam za njihove javne objave. Na podlagi tega lahko sklepamo, da občinska služba za plakatiranje – vsaj delno – opravlja tudi *storitve v skupnem gospodarskem interesu*. Navedeno pa ne spreminja gospodarskega značaja te dejavnosti v smislu pravil konkurence in ne pomeni potrditve pojma gospodarske družbe. Način opravljanja storitev lahko dobi svoj pomen šele v okviru členov 16 ES in 86(2) ES.

55 – V opombi 52 navedena sodba Calì, točke 16, 18 in 23.

smislu člena 19(1) *decreto legislativo* št. 507/93, v nasprotju s pravili konkurence določila nesorazmerno visoko ali nesorazmerno nizko.⁵⁸ Za takšno zlorabo, katere ugotovitev bi predvidevala presojo vseh okoliščin posameznega primera, pa v obravnavanem primeru ni zadostnih dokazov.⁵⁹

davek *zajet* v taksi skladno s členom 19(1) *decreto legislativo* št. 507/93).⁶⁰

77. Po drugi strani pa pristojnost občine *določati in pobirati občinski davek na oglaševanje* — ne glede na zgoraj omenjeno pomanjkanje lastnosti gospodarske družbe — ne pomeni, da občina ne zlorablja svojega položaja v smislu člena 82 ES, v povezavi s členom 86(1) ES. Ta davek je namreč — neodvisno od njegove oblike in višine — s *konkurenčnopravnega vidika nevtralen*, saj se pobira pri uporabi storitev zasebnih ponudnikov in tudi storitev občinske službe za plakatiranje (v zadnjiavedenem primeru je

78. *Viacom* in *Giotto* grajata, da so italijanske občine poleg določanja in pobiranja davkov izvajale še nekatere druge suverene pravice, s katerimi so urejale oglaševanje na svojem območju, s čimer so lahko trg oblikovale v korist svojih občinskih služb za plakatiranje, npr. z določitvijo območja in obsega površin, namenjenih plakatiranju ter tudi z omejevanjem oglaševanja zaradi varstva javnega interesa.⁶¹ Bistvo očitka je v tem, da občine opravljajo gospodarsko dejavnost (prek občinske službe za plakatiranje) na trgu, na katerem same (v okviru izvrševanja omenjenih suverenih pravic) določajo pravila delovanja.⁶² Takšna kolizija interesov po njunem mnenju kaže na prepovedano zlorabo prevladujočega položaja na trgu.⁶³

79. V tem smislu velja, kar sem že povedala o občinskem davku na oglaševanje: če neka

58 — Tako nesorazmerno visoka kot tudi nesorazmerno nizka taksa bi lahko imela negativne posledice za stranke. V prvem primeru bi morale stranke občinam plačati previsoke cene, v drugem primeru pa bi lahko prišlo do izkrivljanja konkurence, kakor tudi zatiranja zasebnih ponudnikov in s tem manjše ponudbe za kupce.

59 — Predlog za sprejetje predhodne odločbe ne vsebuje podatkov o višini takse za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje v občini Genova. O tem kljub izrecnemu povpraševanju Sodišča niso podale svojih navedb niti stranke.

60 — V tem smislu se obravnavani primer loči od sodbe z dne 17. julija 1997 v zadevi *GT-Link* (C-242/95, Recueil, str. I-4449, točki 14 in 41), v kateri se je med drugim obravnavala oprostitvev plačila dajatev javnih podjetij.

61 — Podobno *Viacom* in *Giotto* navajata tudi v zvezi s svobodo opravljanja storitev (člen 49 ES).

62 — Stranke na ta način podajo povezanost z dejanskim stanjem v sodbi z dne 13. decembra 1991 v zadevi *RTT/GB-Inno-BM* (C-18/88, Recueil, str. I-5941, točki 25 in 26).

63 — V ustni obravnavi pred Sodiščem je zastopnik družbe *Viacom* zavzel stališče do dejanskega stanja v opombi 53 navedeni sodbi *TNT Traco* in sodbi z dne 18. junija 1991 v zadevi *ERT* (C-260/89, Recueil, str. I-2925).

občina ureja področje oglaševanja tako, da nekatere oblike oglaševanja zaradi varstva javnega interesa prepoveduje ali omejuje, poleg tega pa tudi določa površine, namenjene plakatiranju, ne ravna kot gospodarska družba, temveč izvršuje svoje suverene pravice. Konkurenčnega prava torej ni mogoče uporabiti.

80. Urejanje oglaševanja zaradi varstva javnega interesa je sicer skladno tudi z legitimnimi interesi občinske skupnosti. Tako je lahko z urbanističnega vidika podana prepoved oglaševanja na določenih javnih mestih na območju občine, lahko se omejujejo površine, namenjene plakatiranju, ali pa so prepovedane določene oblike oglaševanja. Prav tako lahko tudi zahteve po varstvu okolja ali varstvu cestnega prometa upravičujejo določene omejitve oglaševanja. Pri opredelitvi in uresničevanju urbanističnih ciljev in zahtev varstva javnega interesa morajo imeti občine širok manevrski prostor.

81. O kršitvi člena 86(1) ES v povezavi s členom 82 ES in eventualno v povezavi s členom 10 ES bi lahko govorili, če bi neka občina prekoračila svoja pooblastila in bi pri izvrševanju svojih suverenih pravic omejila konkurenco v korist svoje občinske službe, torej če bi občina pri izvrševanju svojih suverenih pravic dala prednost občinski službi za plakatiranje – ob domnevi njenega

prevladujočega položaja na trgu – v primerjavi z zasebnimi ponudniki, ki delujejo na istem trgu.⁶⁴ O tem bi lahko govorili, če bi občinski službi za plakatiranje dala na razpolago levji delež površin, namenjenih plakatiranju, ali če bi dejavnost zasebnih ponudnikov s sklicevanjem na javni interes podvrгла strožjim omejitvam kot dejavnost svoje občinske službe za plakatiranje.

82. Za ugotovitev navedenega bi bilo treba presoditi vse okoliščine posameznega primera. Pri tem ne more zadostovati le številčna ocena površin, namenjenih plakatiranju,⁶⁵ in določitev, koliko od teh površin je namenjenih zasebnim ponudnikom in koliko občinski službi za plakatiranje. Kot je navajala Komisija med ustno obravnavo, sta za presojo odločilnega pomena kakovost in območje, na katerem so površine, namenjene plakatiranju. Poleg tega je treba upoštevati, ali občina

64 – Primerjaj sodbi z dne 10. januarja 1985 v zadevi Leclerc in drugi (229/83, Recueil, str. I, točka 14) in z dne 29. januarja 1985 v zadevi Cullet (231/83, Recueil, str. 305, točka 16), v opombi 51 navedeno sodbo Höfner in Elser, točke od 26 do 29, ter sodbo z dne 5. oktobra 1995 v zadevi Centro Servizi Spediporto Srl (C-96/94, Recueil, str. I-2883, točka 20).

65 – V postopku pred Sodiščem sta Viacom in Giotto navedli, da je občina Genova za zasebne ponudnike predvidela okoli 17 000 m², za svojo službo za plakatiranje pa okoli 24 000 m² površin, namenjenih plakatiranju. Zastopnik Viacom je v ustnih navedbah izpostavil, da je del teh površin, ki so na razpolago občinski službi za plakatiranje, rezerviranih za javne objave oziroma objave v javnem interesu.

postavlja morebitne omejitve tudi pri uporabi zasebnih površin. Na podlagi Sodišču predloženih informacij ni mogoče govoriti o tem, da bi občina Genova dajala prednost občinski službi za plakatiranje.

plakatiranje, dodeljuje prihodek iz naslova pobranih dajatev, kot sta občinski davek na oglaševanje in taksa za občinsko službo za plakatiranje.

83. Ob upoštevanju okoliščin, ki so znane v postopku v glavni stvari, člena 82 ES in 86(1) ES torej nista v nasprotju z določbami nacionalnega prava, ki določajo, da se za oglaševanje s plakatiranjem na javnih površinah pobira občinski davek na oglaševanje ali taksa v korist občin, ki imajo obenem organizirano tudi svojo službo za plakatiranje.

85. Člen 86(1) ES prepoveduje občinam kot državnim organom z javnimi pooblastili, da javna podjetja spodbujajo k takšnemu ravnanju, ki bi nasprotoval čлену 82 ES.⁶⁶ Če bi torej neka občina svoji občinski službi za plakatiranje dala na razpolago sredstva iz naslova občinskega davka na oglaševanje, bi to lahko imelo za posledico izkrivljanje konkurence v breme zasebnih ponudnikov in v korist občinske službe za plakatiranje.⁶⁷

b) Vprašanje 2(a): dodelitev dohodka iz naslova davka na oglaševanje službi za plakatiranje (člen 82 ES, v povezavi s členom 86 ES)

86. Občinska služba za plakatiranje je del občine in ne obstajajo nobeni dokazi o tem, da ima kakšno omembo vredno organizacijsko samostojnost, zlasti pa svoj proračun oziroma ločeno računovodstvo. Zato lahko sklepamo, da se občinska služba za plakatiranje neposredno financira iz občinskega proračuna ter da se prejemki in izdatki te službe v proračunu tudi direktno knjižijo pod

84. Z vprašanjem 2(a) bi predložitveno sodišče želelo vedeti, ali člen 82 ES v povezavi s členom 86 ES nasprotuje nacionalni določbi, ki določa, da se občinam, ki imajo organizirano tudi svojo službo za

66 – Primerjaj V opombi 64 navedeni sodbi Leclerc proti Thouars, točka 14, in Cullet, točka 16, ter v opombi 51 navedeno sodbo Höfner in Elser, točke od 26 do 29).

67 – Primerjaj sodbo z dne 27. novembra 2003 v združenih zadevah Enirisorse in drugi (od C-34/01 do C-38/01, Recueil, str. I-14243, točke od 48 do 52) ter točke od 72 do 84 sklepnih predlogov generalne pravobranilke Stix-Hackl z dne 7. novembra 2002 v tej zadevi.

ustreznimi postavkami.⁶⁸ Če ni podana vsaj minimalna organizacijska ločitve in preglednost⁶⁹, pa ni mogoče ugotoviti, ali in v kakšnem obsegu občinski službi za plakatiranje pripadajo davčni prihodki, zlasti dohodki iz naslova občinskega davka na oglaševanje.

87. Tudi ob *domnevi* zadostne organizacijske samostojnosti občinske službe za plakatiranje na podlagi razpoložljivih podatkov ne bi mogli z gotovostjo govoriti o kršitvah pravil konkurence zaradi zlorabe prevladujočega položaja s strani občine Genova.

88. Sodišče je do sedaj – kot je to razvidno – kot ustvarjanje položaja, ki neki gospodarski družbi omogoča zlorabo prevladujočega položaja, štelo, ko je država tej gospodarski družbi priznala tudi določene pravice – praviloma monopolni položaj – in je narava priznanja oziroma poznejše ravnanje države

gospodarski družbi „vsaj omogočilo“ zlorabo položaja.⁷⁰ Podana je morala biti specifična povezava med podeljenimi pravicami, ustvarjenim položajem in zlorabo prevladujočega položaja gospodarske družbe.

89. Ker člen 86(1) ES državam članicam ne prepoveduje sprejema ukrepov samo v odnosu *do družb s posebnimi pravicami*, temveč tudi v odnosu *do javnih podjetij*, je mogoče potegniti določene vzporednice.⁷¹ Ne samo z dodelitvijo posebnih pravic ali zagotavljanjem monopolnega položaja, temveč tudi s tem, ko se javnemu podjetju dajo na razpolago finančna sredstva, lahko pride do položaja, v katerem lahko javno podjetje zlorabi svoj prevladujoči položaj.⁷²

90. Na podlagi navedenega bi bilo treba ob upoštevanju vseh okoliščin posameznega

68 — V tem smislu se je na ustni obravnavi opredelil tudi zastopnik družbe Viacom.

69 — Dolžnost zagotavljanja preglednosti v finančnih razmerjih med občino in njeno službo za plakatiranje izhaja tudi iz Direktive Komisije (EGS) 80/723 z dne 25. junija 1980 o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji (UL L 195, str. 35; nazadnje spremenjena z Direktivo Komisije (ES) 2000/52 z dne 26. julija 2000, UL L 193, str. 75), s pridržkom izjem, ki jih določa člen 4(1) navedene Direktive.

70 — Primerjaj v opombi 63 navedeno sodbo ERT, točke od 35 do 37, v opombi 51 navedeno sodbo Höfner in Elser, točke od 27 do 31, v opombi 60 navedeno sodbo GT-Link, točke od 33 do 35, sodbo z dne 10. decembra 1991 v zadevi Mercier konvencionalni porto di Genova (C-179/90, Recueil, str. I-5889, točke od 17 do 19); z dne 11. decembra 1997 v zadevi Job Centre (C-55/96, Recueil, str. I-7119, točke od 28 do 31); z dne 12. februarja 1998, Raso in drugi (C-163/96, Recueil, str. I-533, točke od 27 do 31); z dne 25. junija 1998 v zadevi Dusseldorf in drugi (C-203/96, Recueil, str. I-4075, točki 61 in 62) ter z dne 12. septembra 2000 v zadevi Pavlov in drugi (od C-180/98 do C-184/98, Recueil, str. I-6451, točki 127 in 128), v opombi 53 navedena sodba TNT Traco, točka 44, v opombi 14 navedena sodba Ambulanz Glöckner, točki 39 in 40, ter sodba z dne 22. maja 2003 v zadevi Connect Austria (C-462/99, Recueil, str. I-5197, točke od 80 do 84).

71 — Tako tudi generalna pravobranilka Stix-Hackl v točkah od 72 do 84 sklepnih predlogov v opombi 67 navedeni zadevi Enirisorse.

72 — Primerjaj tudi v opombi 67 navedeno sodbo Enirisorse, točke od 72 do 84.

primera presoditi, ali je lahko vrsta in obseg sredstev iz naslova pobranega davka na oglaševanje, ki se morda dodeljujejo občinski službi za plakatiranje, razlog za ravnanje te službe, ki je v nasprotju s pravili konkurence. Vendar v tej zadevi ni dokazov o tem, da se takšna sredstva dejansko dodeljujejo tej službi.

prijave, in tudi prepoved izvedbe skladna s členom 88(3) ES, če se dohodek iz naslova dajatev, kot sta občinski davek na oglaševanje in taksa za občinsko službo za plakatiranje, dodeljuje občinam, ki imajo hkrati organizirane tudi svoje občinske službe za plakatiranje.

91. Ob upoštevanju okoliščin, ki so znane iz postopka v glavni stvari, člena 82 ES in 86(1) ES ne nasprotujeta nacionalni določbi, ki določa, da se za oglaševanje s plakatiranjem na javnem mestu pobira občinski davek na oglaševanje ali taksa v korist občin, ki imajo ob enem organizirano tudi svojo službo za plakatiranje.

93. Družbi Viacom in Giotto ter tudi predložitveno sodišče menijo, da je dodeljevanje dohodka iz naslova občinskega davka na oglaševanje, kakor tudi iz naslova pobranih taks za občinsko službo za plakatiranje občinam, ukrep nedopustne državne pomoči. Ker je s tem občinski davek na oglaševanje v nasprotju s pravom Skupnosti, menijo, da ni podana obveznost njegovega plačila. Cilj zahtevkov strank iz postopka v glavni stvari in jedro predložitvenega vprašanja sta poraba in pobiranje občinskega davka na oglaševanje ter takse za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje.

3. Vprašanje 2(b): prepoved državnih pomoči (člena 87 ES in 88 ES)

92. Z vprašanjem 2(b), na katero bom odgovorila⁷³ v nadaljevanju, bi predložitveno sodišče želelo izvedeti, ali je podana (prepovedana) državna pomoč v smislu člena 87 ES, ki poleg tega zapade pod obveznost

a) Občinski davek na oglaševanje

94. Na podlagi Sodišču predloženih vprašanj obstajajo glede občinskega davka na oglaševanje različni razlogi, ki nasprotujejo uporabi določb Pogodbe ES o državnih pomočeh.

73 — Primerjaj točki 51 in 52 teh sklepnih predlogov.

95. Čeprav bi sprejeli *stališče* predložitvenega sodišča in strank postopka v glavni stvari, da je treba občino kot celoto obravnavati kot podjetje, na tej podlagi ne bi mogli uporabiti določb o državnih pomočeh. Pri utemeljitvi takšne domneve bi nam namreč manjkal *državni izvor* sredstev, saj bi moral občinski davek na oglaševanje v tem primeru predstavljati plačilo zasebnega podjetja (ponudnika oglaševanja, npr. družbe Viacom) drugemu podjetju (občini). Zaradi pomanjkanja prenosa *državnih* sredstev ne bi bila podana državna pomoč; tega dejstva pa ne bi mogla spremeniti niti okoliščina, da obveznost plačila občinskega davka na oglaševanje temelji na zavezujočih pravnih predpisih.⁷⁴

96. Na podlagi navedenega je edini mogoč položaj, v okviru katerega se zastavlja vprašanje državne pomoči v okviru občinskega davka na oglaševanje, položaj tristranega razmerja, v katerem najprej občina kot suveren organ pobere davek in nato tako zbrana sredstva v obliki pomoči dodeli občinski službi za plakatiranje, ki ima zadostno mero samostojnosti. Kot je bilo rečeno, pa niti predložitveni sklep niti pojasnila strank ne vsebujejo zadostnih dokazov o tem, da ima občinska služba za

plakatiranje zadostno organizacijsko in še posebej proračunsko oziroma računovodsko samostojnost.⁷⁵ Če ni podano „zunanje razmerje“, ki bi omogočalo sprejetje sredstev, zbranih z davki, ni mogoče govoriti o samostojnem prejemniku državne pomoči: občina namreč ne more subvencionirati same sebe.

97. Tudi ob *domnevi*, da je podana zadostna organizacijska samostojnost občinske službe za plakatiranje, *pobiranja* občinskega davka na oglaševanje ne bi bilo mogoče umestiti v določbo člena 87 ES o prepovedani državni pomoči, kakor tudi ne dolžnosti prijave in prepovedi izvedbe, skladno s členom 88(3) ES. Za to bi morale biti izpolnjeni dodatni pogoji⁷⁶, zlasti bi morala biti podana neposredna in neločljiva zveza med pobiranjem občinskega davka na oglaševanje ter naklonitev tako zbranih sredstev s strani občine občinski službi za plakatiranje.⁷⁷ Samo ob obstoju takšne neposredne zveze lahko na področju obdavčevanja govorimo o more-

74 — V opombi 11 navedena sodba PreussenElektra, točke 58, 59 in 61.

75 — Primerjaj v tej zvezi tudi točki 86 in 69 teh sklepnih predlogov.

76 — Primerjaj zlasti sodbo z dne 21. oktobra 2003 v združenih zadevah Van Calster in Cleeren (C-261/01 in C-262/01, Recueil, str. I-12249, točka 49) in v opombi 67 navedeno sodbo Enirisorse, točke od 43 do 45. Obsežno o tem problemu tudi v točki 32 in nadaljnjih točkah sklepnih predlogov generalnega pravobranilca Geelhoeda z dne 4. marca 2004 v zadevah Streekgewest Westelijk Noord-Brabant in drugi (C-174/02 in C-175/02, Recueil, str. I-85).

77 — Primerjaj tudi točko 34 in naslednje sklepnih predlogov Streekgewest Westelijk Noord-Brabant, navedenih v opombi 76.

bitni protipravni pomoči oziroma o ukrepih državne pomoči na področju pobiranja davkov.

98. V tej zadevi niso podane okoliščine, ki bi potrjevale obstoj (protipravne) državne pomoči ter tudi o obstoj zahtevane neposredne in neločljive povezanosti med pomočjo in pobiranjem davkov. Na podlagi predloženih informacij lahko sklepamo, da je občinski davek na oglaševanje namenjen *splošni uporabi v okviru občinskega proračuna* in ni namenjen – prek posebnega sklada – financiranju občinske službe za plakatiranje.

b) Taksa za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje

99. Glede takse za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje je treba izpostaviti, kot je že bilo omenjeno, da je ta sestavljena iz davčnega elementa in elementa nadomestila za uporabo storitev občinske službe za plakatiranje.⁷⁸

78 — Primerjaj točko 74 teh sklepnih predlogov.

100. Glede *davčnega elementa* velja smiselno to, kar sem navedla zgoraj.⁷⁹

101. V zvezi z *elementom nadomestila* pa ni mogoče govoriti o državni pomoči: plačilo se ne financira iz državnih sredstev, temveč zasebnih sredstev strank, ki uporabljajo storitev občinske službe za plakatiranje⁸⁰, in je nadomestilo za njene storitve; ni mogoče govoriti o prednosti na trgu, ki ga občinska služba za plakatiranje ne bi mogla doseči v normalnih tržnih pogojih⁸¹.

c) Vmesna sklepna ugotovitev

102. Glede na okoliščine, kot so znane v izhodiščnem postopku, člena 87 ES in 88 ES ne nasprotujeta nacionalni določbi, ki določa obveznost plačila občinskega davka na oglaševanje ali takse za oglaševanje s plakati na javnem mestu v korist občin, ki imajo obenem organizirano tudi svojo občinsko službo za plakatiranje.

79 — Primerjaj točke od 94 do 98 teh sklepnih predlogov.

80 — Primerjaj v tem smislu v opombi 11 navedeno sodbo *PreussenElektra*, točke 58, 59 in 61.

81 — Tudi sodba z dne 24. julij 2003 v zadevi *Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Recueil, str. I-7747, točka 84 in naslednje) – čeprav v nekoliko drugačnem kontekstu – zanika obstoj pomoči, če si stojita nasproti storitev in ustreznih protidajatev.

VI – Predlog

103. Na podlagi podane opredelitve Sodišču predlagam, naj na vprašanja, ki so mu bila predložena v predhodno odločanje, odgovori tako:

1. Če je posredni davek, kot je občinski davek na oglaševanje v Italiji, del splošnega sistema notranjih davkov in se opira na objektivne, nediskriminacijske kriterije ter če ne ustvarja različnih učinkov za dejavnosti znotraj države in dejavnosti, ki segajo prek meja, ni v nasprotju s členom 49 ES.
2. V preostalem predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten.

V pomoč Sodišču predlagam, naj na vprašanji 1(a) in 2 odgovori:

V okoliščinah, kot so znane v postopku v glavni stvari, člen 82 ES, člen 87 ES in člen 88 ES, eventualno v povezavi s členom 86(1) ES, ne nasprotujejo nacionalni določbi, ki določa, da se za oglaševanje s plakati na javnem mestu pobira občinski davek na oglaševanje ali taksa v korist občine in da so te občine, ki imajo sicer organizirano tudi občinsko službo za plakatiranje, obenem pristojne tudi za določitev in pobiranje teh davkov.